

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Št. 14.

Sreda 16. februarja 1927.

Leto II.

Proti vojni in imperializmu.

Te dni zboruje v Parizu eksekutiva delavske socialistične Internacionale. Na dnevnem redu tega izrednega zasedanja naše Internacionale so posebno važna mednarodna vprašanja, v prvem redu vprašanja daljnega Iztoka, obenem pa tudi vprašanja našega Balkana in Amerike.

Dejstvo je, da je današnji položaj v Evropi vse prej kot pomirljiv; dejstvo je, da je poleg angleško-kitajskega spora vprašanje italijanskega ekspanzionizma na Balkanu eno najbolj opasnih in mir ogrožajočih pojavov tega leta in da zavisi od razvoja dogodkov na Kitajskem in na Balkanu obstoj in utrditev miru v Evropi.

Dogodki na Kitajskem pričajo, da se imperialistična politika veselil v takozvanih kolonijah evropskega velekapitala lomi, da se zaslužni kolonialni narodi dvigajo proti svojim eksploaterjem in vgnjetačem, zahtevajoč predvsem nacionalno neodvisnost, v zvezi s tem pa tudi gotove socialne pravice. Borba med angleškim imperializmom in kitajskim, nacionalno in socialno se probujajočim ljudstvom, je v stvari borba med starim in novim družabnim redom, borba med napredkom in reakcijo. Angleški imperializem razlaga kajpak ta pojav vse drugače, on vidi v orjaški borbi kitajskega ljudstva za svojo svobodo ruski vpliv, vpliv ruske boljševiške agitacije, in hoče zato usiliti zainteresiranim kapitalističnim krogom mišljenje, da se Anglija bori na Kitajskem pravzaprav za ohranitev svetega kapitalističnega reda, za zmago zapadne kapitalistične Evrope proti sovjetski Rusiji. V resnici se pa ne more ponajati niti z malo častnim naslovom žandarja evropskega kapitalizma proti socializmu, kajti njej gre v Kini samo za roparsko pravo angleškega velekapitalizma nad kitajskim ljudstvom.

Nič drugačna ni vloga, ki si jo prisvaja Italija na Balkanu. Balkan se je po sto in stoletnih borbah končno dokopal do neke relativne stabilizacije. Ta stabilizacija ni zdajleka še tako popolna, kakor bi lahko bila, ako bi se bil balkanski polutok združil, kakor to zahteva njegova gospodarska, etnografska in geografska konstrukcija, v konfederacijo svobodnih narodov, kakor smo to socialisti vedno naglašali. V tem slučaju bi se moglo v doglednem času vstvariti iz doslej nemirnega in za mir tako opasnega Balkana, kulturno in politično stabilizirano in gospodarsko konsolidirano in razvito sredino.

Toda balkanska buržuazija — tako jugoslovanska kakor bolgarska —

sta od svoje strani storila vse, kar je le bilo mogoče, in čeprav je bilo še tako usodepolno, da sta onemogočila solidarni razvoj Balkana, onemogočila sporazum med balkanskimi narodi in državami. Bitka na Bregalnici med srbsko in bolgarsko armado po skupni balkanski vojni, je znova premaknila možnost sporazuma na Balkanu v nedogleden čas. Posledice bregalniške bitke so se pokazale za časa svetovne vojne v nastopu Bolgarije, in se kažejo še danes v neznosnem razmerju med Jugoslavijo in Bolgarijo. Jugoslovanska in bolgarska buržuazija sta enako krivi na napetih in neurejenih razmerah na Balkanu in naloga vsega delovnega naroda na Balkanu, zlasti jugoslovanskega in bolgarskega je, da preko svoje buržuazije dela na tesnem utrjevanju sporazuma med balkanskim ljudstvom in na ustvaritvi balkanske konfederacije.

Balkan jo potreben miru, toda če se v balkanske prilike vtika vrhu vséga še fašistovska Italija, tedaj je nujno potrebno, da se proti takemu vmešavanju dvignejo vsi, ki jim je mir Evrope več, kakor trenutne bojne blodnje italijanskih imperialističnih sanjačev in klativitezov. Tiranski pakt med Italijo in Albanijo sicer doslej samo priča, da se najdejo tudi take države, ki se za denar lahko v celoti pokupijo, gotovo pa je, da italijanski kapitalisti niso žrtvovali svojih kapitalov v Albaniji iz ljubezni do Albanije, nego sledeč nekemu preiščenemu načrtu in računu. In v tem računu stoji, da se mora preko in s pomočjo Albanije rušiti balkanski in s tem evropski mir, da se more na razkosanem in spet v plamenih propadajočega Balkana usidrati italijanski imperializem in ekspanzionizem.

Z italijansko penetracijo na Balkanu pa ni ogrožen le balkanski mir, ogrožen je ves evropski mir. Sicer ne verjamemo, da bo Italiji uspelo, trajno se uveljaviti na tej strani Jadranskega morja, toda to ni glavno in merodajno, važnejše je, da bi v slučaju nove balkanske vojne bilo znova uničeno delo miru, delo demokracije v Evropi in da bi v novi vojni krvavel in propadal znova le proletarijat. Iz teh razlogov je mišljenje mednarodnega socialističnega delavstva, da mora vzeti samo energično v roke vprašanje mednarodnega miru in zapovedati angleškemu in italijanskemu imperializmu, da se umakneta iz Kitajske in Balkana!

O teh vprašanjih se te dni posvetuje socialistična Internacionala, in prepričani smo, da bodo njeni sklepi v korist miru in proletarskega socialističnega razvoja Evrope.

zlasti z ozirom na zadnje dogodke na Kitajskem, na Balkanu in v Ameriki. Sklepe tega velevažnega sestanka socialistične delavske Internacionale, ki se vrši v očigled sedanjice zelo komplicirane in nevarne mednarodne situacije, bomo objavili prihodnjič.

Istočasno se vrši v Parizu tudi seja mednarodnega komiteja socialističnih žena.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Maribor, Ruška c. 5, poštni predal 22.
Ljubljana, Poljanska c. 12, pošt. pr. 104.

Ček. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1—Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1—Din. V oglasnem delu stane pečetna enostolpna vrsta 225 D. Pri večjem številu objav popust.

Boj za čisti proporc pri volitvah v avtonomno občino v Slovenijo.

Ljubljanska krajevna organizacija SSJ se je ponovno bavila z vprašanjem boja za čisti proporc pri volitvah v avtonomnih občinah v Sloveniji. V ta namen je sklenila v soboto, dne 5. t. m. ponovno opozoriti vse kompetentne politične forume na reakcionarni čin, s katerim so bile avtonomne občine v Sloveniji oropane volilne pravice s čistim proporcem. V ta namen je sprejela organizacija sklep, da odpošlje na pristojna mesta pismeni poziv naslednje vsebine:

Po zakonu o volitvi v občinska zastopstva v Sloveniji z dne 12. II. 1922, Služb. Nov. z dne 18. III. 1922 št. 61 (Uradni list z dne 1. IV. 1922 št. 80) se razdeljuje število odbornikov praviloma po proporcionalnem sistemu.

Edinole za občine z lastnim statutom in za občine z 10.000 ali več prebivalci velja izjemna določba § 34, da pripade predvsem polovica za enega zmanjšane števila odbornikov oni kandidadni listi, ki dobi relativno večino glasov in se samo ostanek števila odbornikov razdeljuje med v poštevh prihajajoče liste po proporcionalnem sistemu.

Imenovani zakon o volitvi v občinska zastopstva za Slovenijo velja glasom § 60 tudi za Dalmacijo, Banat, Bačko in Baranjo ter za mestne in druge organizovane občine v Bosni in Hercegovini, ne velja pa zanje zgoraj omenjeni predpis § 34.

Iz tega izhaja, da velja predpis § 34 edino le za občine Ljubljano, Maribor, Celje, Ptuj in Trbovlje in je torej izjemni zakon v najožjem smislu!

Ni najti absolutno nikakih pravnih, političnih, gospodarskih ali socialnih razlogov, ki bi količkaj mogli opravičevati obstoj tega povsem izjemnega predpisa, zlasti še za politično bolj razvite občine.

Tudi morebitno mnenje, da bo ta izjemni predpis pospeševal tvorbo močnih delavskih večin v navedenih petih občinah, se je v praksi izkazalo kot absolutno neutemeljeno. — Ravno ta izjemni zakon je

glavni povod za obžalovanja vredno dejstvo, da občina Ljubljana že tri leta nima redne občinske uprave, temveč državni komisariat in da imata občini Maribor in Celje občinski upravi, kojih popolna delavnost postaja od dne do dne očitnejša.

Zahteva, da se ta povsem izjemna določba § 34 brez odloga razveljavi, odgovarja ne samo interesom občinske samouprave, temveč tudi občin političnim interesom po konsolidaciji javnega življenja, torej tudi važnim državnim interesom.

Razveljavljenje določb § 34 je tako nujno, da je povsem opravičena zahteva, da se to razveljavljenje izvede že s predstoječim finančnim zakonom.

Predlagamo torej, da se v finančni zakon za leto 1927 sprejme člen naslednje vsebine:

§ 34 zakona o volitvah v občinska zastopstva v Sloveniji z dne 12. II. 1922, Služb. Novine z dne 18. III. 1922 št. 61 se razveljavlja.

Prvi stavek § 35 cit. zakona se glasi:

Skupno število glasovalcev se razdeli za eno zvišanim številom občinskih odbornikov, ki jih je voliti. V § 60 cit. zak. izpadejo besede »izvzemši § 34«.

Naša zahteva je tem važnejša, ker se pripravlja v narodni skupščini nov občinski red, ki po našem mnenju zasluži vso našo pozornost, če nečemo dobiti občinski red, ki potisne občinsko samoupravo daleč proč od delavskega vpliva. Mi hočemo moderni občinski in volilni red, ki zagotovi občanom enakopravnost v samoupravnih pravicah pri občini. Kdor tega ne vidi, je slep; kdor nima volje za ta boj, naj pove, da ne mara politično upravnih pravic naroda, ampak je njega pravica sovražnik ali pa premalomaren, ker se boji boja, da bi se boril zanje. Naloga vsega proletariata v državi je, da se bori za občinsko samoupravo in enakopravnost občanov v njej.

Debata k volitvam.

Po volitvah v oblastne skupščine.

Uspeh delavskega razreda v Sloveniji pri teh volitvah je še sicer z ozirom na njegovo številčnost minimalen. A vendar, če pogledamo njegovo razdrapanost, moramo ugotoviti, da je precejšen. Ali pribiti moramo dejstvo, da je to delavstvo šlo v volitve še z nekako nezaupnostjo, ne verujoč v svojo moč in iskrenost svojih vodstev. Zakaj delavstvo je danes že kolikor toliko politično zrelo, da je v veliki meri spoznalo, da ta sporazum med posameznimi grupami še ne nosi one odkritosrčne medsebojne vzajemnosti v sebi, kakor to zdravo delavsko gibanje zahteva. In s tem dejstvom moramo računati, če nečemo, da se v prihodnjič ne uveljavijo nad nami besede »Slovenca« v št. 19 z dne 25. I. t. l. ko je napisal: marsikateri marsistični delavec to pot ni šel na volišče. Ravnal je dosledno. — In kaj je ravnal tako; zato, ker je slišal na shodih in čital v časopisju ter

z lastnimi očmi videl, da so skupine, ki so šle po nekod skupaj, šle zopet drugod ločeno ter se huiše medsebojno pobijale, kakor vse ostale meščanske stranke. Zopet drugod so nastopili na shodih govorniki posameznih grup, ki so povdarjali, da nimajo skupno nastopajoče skupine ali stranke načelno programatično nič skupnega; da ne govorimo o izdaji raznih letakov tik pred volitvami, v katerih se en del napada javno, kakor vse ostale meščanske stranke in proglašajo za protidelavski.

Da, taka »enotnost« ni zdrava; to je razumljivo že danes naš delavec. In ne varajmo se. Da, ako v prihodnje ne bomo razumeli te »enotnosti« ustvariti na bolj zdravni podlagi, bo fiasko za nas še večji. Govorimo o »enotnosti«; pa zakaj to? Zato, ker žal še danes v našem mladem gibanju ni toliko odločilne energije, da bi z jasno odprtim vezirjem pokazali strogo načelno in programar-

Zasedanje socialistične delavske Internacionale.

V soboto, dne 12. t. m. so se sešli v Parizu člani izvrševalnega odbora socialistične delavske Internacionale. Sestanku je predsedoval s. Henderson (Anglija). Navzočih je petnajst delegatov iz najrazličnejših držav, med drugimi ss. Müller za Nemčijo, Otto Bauer za Avstrijo, Bracke, Longuet in Renaudel za Francijo. Tajniško poročilo je podal s. Friedrich Adler. Nato se je začela razprava o mednarodnem položaju,

tlčno stališče svoje stranke. In to je tista rana na našem delavskem gibanju, katera se bo morala v bližnji bodočnosti na vsak način izlečiti. Tukaj moramo mi socialisti potegniti jasno črto med nami in komunisti. Zakaj delavstvo hoče in mora imeti čisto orientacijo v zadevi revolucionarnega ali evolucionarnega nastopa v boju za svoje pravice. Mi sicer ne smemo biti nerevolucionarni, ali ta revolucionarnost mora biti v skladu z ekonomskim razvojem družbe, ki ne sme istega prehiteti, niti ne sme za njim zaostajati. Toliko med nami in komunisti zaradi taktičnih in deloma načelnih, ne pa programatičnih razlik. Kar se pa ostalih grup tiče, ki si znajo sicer privedati razne bliščeče firme, ki se pa ne upajo ali pa se hote ne morejo odlo-

čiti niti za socializem niti za komunizem, tem je treba odločno povedati enkrat za vselej, da obstoja za enkrat le **pozitiven revolucionaren socializem**, ki je obenem tudi komunizem in pa boljše vizem. Med tema dvema imajo izbirati, vse drugo je slepomišenje med socializmom in boljše vizmom.

To morajo biti naše smernice za bodoče delo med delavstvom za razširjenje zdrave pozitivne socialistične misli med istim. Zakaj bodoči boji za delavske pravice tako v socialno-političnem, kakor v gospodarskem oziru, morajo vsebovati v delavskem razredu samem in kot posamezniku **zavest in prepričanje**, da je ta borba istega samo predhodnega značaja, a končni cilj je vendar le **zmaga dela nad kapitalom**. A.

Za brezposelne delavce.

Meseca decembra m. l. je stavil s. Petejan v imenu socialističnega kluba v mariborskem občinskem svetu predlog za spremembo pravilnika za podpiranje brezposelnih. Med drugim je predlagal, da naj se za vse brezposelne delavce zviša brezposelna podpora od **10 na 15 D** na dan, da naj imajo pravico do brezposelne podpore vsi delavci, ki so bili v zadnjih dveh letih vsaj eno leto zaposleni v Mariboru, ki stanujejo v mestu ali v bližnji okolici in ki so brez premoženja in drugih dohodkov, brez ozira če so **naši državljani ali ne**.

Na občinski seji, ki se je vršila pretekli četrtek, je bil predlog sodr. Petejana deloma sprejet, deloma pa odklonjen. Sprejet je bil v toliko, da se je podpora zvišala od 10 na 15 D dnevno **samo za kvalificirane delavce**, medtem ko ostali delavci dobe po 10 Din dnevno. Do podpore imajo pravico tudi delavci, ki stanujejo v bližnji okolici, t. j. v Studencih, Teznu, Radvanju, Pobrežju, Lajteršpergu, Krčevini in Kamnici. Sprejet je bil tudi predlog, da se smatra za kvalificirane vse tiste, ki so vsaj 5 let zaposleni v isti stroki (dosedaj je bilo 10 let). Ravno tako je bil sprejet tudi predlog, da imajo pravico do podpore skozi celo leto tudi tisti samski delavci, ki preživljajo stare ali za delo nesposobne starše, brate in sestre. Do sedaj so ti imeli

pravico do podpore le v času od oktobra do marca.

Odklonjen je bil tisti del predloga, ki zahteva, da naj imajo tudi delavci, ki niso državljani SHS (kakor je to vpeljano v Nem. Avstriji), pravo na podporo.

Ko je bil predlog s. Petejana s silo le deloma sprejet, pride nedeljski »Slovenec« in vpraša socialiste, ali bodo povedali brezposelnim delavcem, da se je pod županom dr. Leskovarjem zvišala podpora brezposelnim itd. — Na to bedasto vprašanje »Slovenca« odgovorimo le to, da shoda brezposelnih ni sklicala socialistična stranka, niti strokovne organizacije, temveč brezposelni delavci sami na lastno iniciativo. — Ko bo ta odbor brezposelnih zopet sklical shod in bo na istega povabil tudi nas, bomo tam povedali, da je občinski svet zvišal podporo na predlog in pritisk naših sodrugov v občinskem svetu in ne na predlog g. župana dr. Leskovarja, ki dva meseca ni dal predloga s. Petejana na razpravo. Obenem bomo brezposelnim delavcem povedali, da se bodo naši sodrugi v občinskem svetu tudi v bodoče brigali za brezposelne delavce. Ako ima mestna občina stotisoče za lišne posetnike in za mlade, po sili penzionirane uradnike, mora imeti dovolj denarja tudi za brezposelne. Ste razumeli?!

Davek na moralo.

V dobi, ko je vsled štiriletnega klanja in ubijanja v svetovni vojni morala globoko padla, se je pojavil Vidović v Sarajevu. Nadel si je težko nalogo, dvigati etiko in moralo ter ustvariti boljšega — **»novega človeka«**. Zavedal se je, da le na ta način bo mogoče rešiti človeštvo pred propadom, proti kateremu drvi z največjo naglico. Bil si je pa tudi v svesti, da mu bo mogoče zadostiti nalogi, katero si je nadel le tedaj, če bo narod dvignil kulturo, če bo narod v svojih najširših plasteh prosvetljen in seznanjen z

znanostjo, tako da si na vedo in znanost ne bodo mogli lastiti monopol samo zgornji desettisoči.

Ustanovil je večerno šolo v Sarajevu, katero so obiskovali po končanem dnevnem delu obrtniški vajenci in pomočniki. Delavci, privatni uradniki itd. Videl je, da so ljudje žejni znanja. Prihajala so mu dnevno neštevilna pisma iz vseh krajev države, v katerih so ga prosili znanja željni proletarci, da bi jim prekrbel nameščenja v Sarajevu in na ta način omogočil, da bi lahko obiskovali njegovo večerno šolo. —

Vzpodbujen po teh pismih je začel misliti na ustanovitev dopisne šole. Ta svoj načrt je izpeljal in koncem leta 1925, vključ vsem težkočam, ki so mu hodila na pot, ustanovil dopisno šolo za odrasle.

Prijavilo se je na tisoče učencev, ki so z željo po znanosti težko pričakovali zvezke, katere so dobivali redno vsak mesec in si tako pridobivali znanje v enaki meri kot redni dijaki srednjih šol. Po celi državi so se jeli ustanavljati klubi Vidovičevega pokreta, ki so navzeli nase nalogo ustvarjati iz sedanje pokvarjene družbe novo družbo boljših, novih ljudi! Vzlic temu da so se na vseh straneh pojavljali nasprotniki, ki so hoteli ta pokret onemogočiti, se je isti lepo razvijal in dobival vedno nove desettisoče pristašev.

Ker niso zmogli posamezniki zlomiti pokreta, ki je imel zdravo jedro in ga je ljudstvo prijemalo s pravo ljubeznijo, si je to nalogo naložila država. Mesto da bi pokret podpirala, mu je v svoji korumpiranosti začela metati polena pod noge. Nameravala je pokret ubiti s tem, da je za polaganje privatnih izpitov na državnih srednjih šolah predpisala visoke takse, ker je smatrala, da bo na ta način ubila veselje do učenja revnejšim učencem, ki visokih taks ne bodo zmogli. Prepričati pa se je moral g. minister prosvete, ki je prišel na to »kunjstvo« misel, da se je uračunal. Učenci so si izdatke na drug način omejili in prihranili tudi denar, ki so ga rabili za plačilo takse.

Ker prvo sredstvo ni držalo, je prišla država na to, da je Vidovičev pokret, ki hoče v človeku povzdigniti moralno in etiko, nad vse drugo, da je ta pokret pridobitno podjetje in mu je za leto 1926 **predpisala davka nad 67.000 dinarjev**. Državni finančniki so bili mnenja, da tako ubijejo dve muhi na mah. Hoteli so priti na ta način do denarja; ker pa so smatrali, da Vidović tako velike vsote ne bo mogel plačati, mu bodo jo zasegli ves inventar in konec bo

tega pokreta. Korupcija bo lahko bujno cvela naprej, če bo masa ostala še naprej nevedna in nerazsodna.

Toda zavednost pristašev tega pokreta je večja kot so računali naši finančniki. Zbirali so prostovoljne prispevke in nabrali celotno vsoto, katero so poslali iz države, kakor tudi iz inozemstva Vidoviču, da je z njo plačal davek in tako očuval ta, zlasti za nas Jugoslovane prepotrebni pokret, ki stoji bolj trdno kot kdaj prej.

Letos (prihodnji mesec) se otvori že višji tečaj dopisne šole, ki bo v enem letu predelal snov od 5. do 8. razreda srednje šole.

Vidovičev pokret se tudi pri nas v Sloveniji zelo lepo razvija. Obstojata že kluba tega pokreta v Ljubljani in Mariboru. Izgleda pa, da se zanj zanimajo le privatni nameščenci, med tem ko delavci ali iz neinformiranosti ali iz nezaupanja ta pokret bolj od strani gledajo. Pokret, zlasti dopisna šola, je pa v prvi vrsti namenjena delavstvu. Vsled tega priporočamo sodrugom, da se za stvar zanimajo in zahtevajo potrebne informacije pri obeh gori omenjenih slovenskih klubih, ali pa direktno pri »Direkciji Vidovičeve dopisne šole za odrasle v Sarajevu, Aleksandrova cesta št. 113«.

Vidović izdaja tudi mesečno revijo »Uzgjatelj«, ki stane letno 100 Din in tednik »Novi čovjek«, ki stane letno 80 Din. Priporočamo sodrugom, da se po možnosti naroče na te liste, da se sami prepričajo, kako je ta pokret za nas koristen in potreben.

Le na podlagi prosvete najširših plasti ljudstva je mogoče ustvariti boljšo in pravičnejšo človeško družbo; zato pa tudi socialisti, če hočemo, da nam bo mogoče doseči naš končni cilj, ne smemo biti brezbrizni napram pokretu, ki nam daje garancijo in sredstva, s katerimi bomo lahko dosegli novo človeško družbo.

Proračunska seja mariborskega občinskega sveta.

(Nadaljevanje.)

V četrtek, dne 10. t. m. je imel mariborski občinski svet prvo redno sejo, na kateri so se obravnavale tekoče zadeve.

Socialistični klub je vložil dve interpelaciji na g. župana in en mujen predlog. G. župana se je vprašalo, kaj je s potrditvijo štatuta mestne hranilnice. Na to vprašanje je g. župan odgovoril, da mu je g. veliki župan sporočil, da si ni upal teh pravil potrditi, ampak jih je poslal ministru za notranje zadeve, ker so ta pravila taka, kot jih nima doslej še noben denarni zavod v Sloveniji, ker bi bil po teh pravilih zavod izročen političnim strankam. Čudno, čudno! Ali pa ni ta zavod ravno sedaj v rokah političnih strank? Meni vendar ne bodo gospodje čakali

izida novih občinskih volitev! Pravila so tako sestavljena, da ima vsaka stranka v občinskem svetu primerno kontrolo nad poslovanjem hranilnice, za katero jamčijo mariborski davkoplačevalci. Ali morda misli izvestna klika, da smo že pozabili na revizijo in njen rezultat? Nikakor ne! Sedaj so klerosi na vladi in videli bomo, kaj bodo storili!

Drugo vprašanje je bilo naslovljeno na samega g. župana dr. Leskovarja, zakaj ni še odložil pravnega zastopstva mestne občine. Z zadevo se je že stari občinski svet bavil in svoječasno sklenil na predlog socialistov, da smejo mestno občino zastopati samo tisti odvetniki, ki niso občinski svetovalci; saj imamo tozadevno v Mariboru veliko

R. GOLOUH:

Kriza.

Socialna drama v petih slikah.

(Dalje.)

Prvi: Dosti! Ob plot ž njim!

Drugi: Ob plot! Meri! V glavo!

Tretji: Počakajte! . . . Trenutek! Nahujskani so. Nismo prišli ubijati. Pove naj, čemu . . . (Hoče nadaljevati, v tem počit strel.)

Prvi: Tako! (Peter se zgrudi.)

(Konec III. slike.)

IV. slika.

(Uredniška soba. Stare mize in stoli. Povsod kupi časopisov.)

I. prizor.

Ana, Ivan, prvi in drugi delavec.

Prvi delavec: Kaj bi z obletnicami in s tem, kar je bilo in še bo. Danes so še vse druge skrbi . . .

Ivan: Spomnili bi se je vsaj v listu.

Prvi delavec: Pa . . . V listu lahko!

Ana: Bolje bo, da se je ne spomnimo v listu. Niti s kratkim člankom.

Ivan: V beraški slovenski zgodovini je bila ven-

dar to prva delavska barikada, so bile prve delavske žrtve?!

Ana: Na vse so pozabili, na stavko in na žrtve!

Prvi delavec: Pozabili niso. Spomin pač ni prijeten. In kaj bi razmišljal o tem, kar je bilo, če je povrh danes še vse težje in huje!

Ana: Razočarani so.

Prvi delavec: Onemogli so. Dokler so se borili, so delali in upali. Sedaj so ob delo in up . . . Kaj bi danes z obletnicami. Daj jim dela, in povrne se jim up!

Drugi delavec: Dela ni. Zato molče in kleče.

Prvi delavec: In če govore, psujejo. Samo izdajalce in goljufe še vidijo . . .

Ana: Na svoj način sodijo, zdi se mi, da ne sodijo povsem krivo!

Ivan: Krivo sodijo.

Ana: Pravijo, da je bilo delavstvo prevarano, ideja zatajena. Sodba ni povsem kriva. O izdajalcih govore. Bila so izdajstva!

Ivan: Ločiti ne znajo. Pot ni ravna. Zdaj po strmem klancu navzgor, zdaj po serpentinu navzdol, enkrat po široki cesti naprej, nato po blatni stezi vstran. Na tej poti srečaš capine in lopove, in drugo tako nesnago, srečaš pa tudi romarje, plemenite in čiste.

Ana: Preveč je te nesnage. Poglej okrog. Samo koristolovstvo, sami sejmarji s prepričanjem, vrtoglavi fanatiki, častizeljni analfabeti.

Ivan: Ti niso gibanje! Žabe ragljajo, ker je mrak in so vode kalne. Počakaj, da se izčisti in zjasni.

Ana: Predolgo traja ta mrak in prehudo je to regljanje. Zatemnijo in prekričalo je že celo zemljo. Lopovi uživajo ob tem regljanju, tej narodni simfoniji! Vse drugo pa beži! V tujino! Po delavskih domovih se vežejo cule.

Ivan: Propasti nočejo. Za delom gredo.

Ana: Najboljši gredo, kar ostaja, sili nazaj v temo, v kateri smo tičali odurna stoletja, nazaj v noč in podlost. Za najštevilnejši slovenski stan, za farizeje, je napočil zlati vek. Ščurki so se držali ognjišča, sedaj brskajo po njegovem pepelu.

Ivan: Ne sodi krivo. Svet je padel iz tečajev; vrti se, lomi; išče oslonca. V krizi je. Drugod rodi ta kriza revolucije in protirevolucije, velike državnike, morske roparje in atentatorje — pri nas pa ščurke. Narava je vedno logična. Ne glej odhod. Ideja je na pohodu, ne ubije je niti sila, niti izdajstvo. V zgodovino krščanstva poglej. Tristo let je trajal srditi spor med početniki. Tudi med njimi je bilo svetnikov in blaznežev, mučenikov in koristolovcev. Pa je prišel sv. Pavel in se je zrušilo tisočletno cesarstvo . . .

Da je . . .

izbiro. Toda, ko so se demokrati oženili s klerikalci, je bila prva stvar, da pridejo advokati, katerih je v novem občinskem svetu kar šest, do »kšefta«, ker sicer nimajo mandati, ki drugače nič ne nesejo, za advokate nobenega pomena. Ta restitucija se je kajpada izvršila in ko so bili po volitvah še medeni tedni, so demokrati v svoji navdušenosti za »prvega slovenskega« župana šli še en korak dalje in so dovolili, da zastopa mestno občino župan sam, da bo stvar bolj enostavna. Na interpelacijo je župan odgovoril na kratko, da »tako hoče občinski svet«. Zato mora on to »breme« nositi! Demokrati so sicer sedaj proti temu, toda Leskovar se sedaj pozvižga na demokrate in cicibambule, ko ima štiri »štram«-deutsche purgarje, ki gredo za Leskovarja če treba v ogenj.

Nadalje so stavili socialisti nujen predlog za spremembo volilnega reda za avtonomna mesta Slovenije za občinske volitve. Ker pa predlog ni imel predpisano število podpisov, ga je župan obsodil, da mora v odsek. Gre za odpravo tistega zloglasnega Žerjavovega paragrafa, po katerem dobi tista kandidatna lista, ki je dobila relativno število oddanih glasov, dve tretjini mandatov. Dr. Žerjav, ki je hotel s tem spraviti Ljubljano pod demokratski klobuk, je delal račun brez krčmarja in je dosegel ravno nasprotno kar je hotel. Povzročil pa je zmedo in kaos v vseh avtonomnih občinah. Dolgoletna gerentstva v Ljubljani in v Trbovljah ter najbolj črni župan v Mariboru je Žerjavova zasluga. No, dr. Leskovar se je dosedaj kaj dobro počutil na županskem stolcu in se mu seveda nič ne mudi s popravo volilnega reda, ki njemu ne bo koristil; zato se je zadovoljno namuznil, češ: ta predlog nima dovoljno šte-

vilo podpisov, zato gre v odsek! Sicer pa »Slovenec« namiguje, da bo de njegova vlada to sama storila. Kdo ve?

Sledila so poročila odsekov. Odklonjena je bila ponudba nekega Frankovića za uvedbo avtoomnibusprometa za mesto in okolico, ker niso pogoji za občino ugodni. Daljša in živa razprava se je vršila glede nekega paviljona, ki bi ga rad postavil brivec g. Pirc v Cvetlični ulici ob Aleksandrovi cesti kot brivski salon. Postavitev mu je svoječasno mestni svet odklonil, toda občinski svet pa mu je dovolil. Nato pa mestni svet ni hotel dovoliti izvršitve ter se je zabarikadiral za mestni stavbni urad, ki je najbrž po naročilu postopal, češ, da bi bila baraka proti stavbenemu redu in še marsikaj. To je pa že drugi slučaj, da mestni svet ni izvršil sklepov občinskega sveta in to izgleda tako, kot da je dr. Leskovar gerent in občinski svet pa samo njegov sosvet. V mestnem svetu namreč ni nobene kontrole in sedi tam notri samo par boljših magnatov takega kova kot je župan sam, ki nimajo za uboge Pirce smisla. Sedaj mora Pirc prinesiti »boljši« načrt. Kaj pravzaprav hočejo od njega, ne vemo, ampak eno vemo, da se proti njemu intrigira radi konkurence.

Nadaljna točka je bilo narodno gledališče. Mestna občina mora razen tega, da vzdržuje gledališko splotje, dajati še znatne denarne podpore gledališču, nima pa prav nobene ingerence na upravo niti na obrat gledališča. Zato so stavili socialisti predlog, da se izvoli oziroma imenuje nek sosvet za upravo gledališča. Toda reakcionarna večina noče kontrole. En del je bil za, drugi pa proti. Najbolj je nasprotoval seveda g. dr. Jerovšek in predlog je bil odklonjen. (Konec prih.)

Dnevne novice.

Sosvet na ljubljanskem magistratu? Samouprava ljubljanske občine se krši že nekaj let. Imeli smo na magistratu komisarje-političarje, ki so demontirali marsikaj, sedaj pa imamo vladnega komisarja. Tako teče čas in krši se zakon. Najnovejša vest pa je, da bo imenovan sedanjemu komisarju še sosvet, v katerem pa še nič ne vemo, kakšen bo. Naša krajevna organizacija zavzame še te dni k vprašanju imenovanja sosveta svoje stališče. Razmere v občini in zakoniti predpisi zahtevajo, da se volitve čimprej izvrše, toda predvsem pa je naša zahteva, da se izpremeni volilni red. Nimamo volje mirno prenašati krivice, ki jo je napravila nasilna izprememba volilnega reda, nasilni razpust občinskega sveta in težke materialne posledice, ki jih je povzročil ljubljanski občinski teroristični režim, ki se še sedaj upira volilni reformi in ki je z brutalno silo zavrl razvoj in napredek mestne občine ljubljanske. Naša parola je: Sem z volilno reformo, sem s čistim proporcem za Ljubljano, Celje, Maribor, Ptuj in Trbovlje!

Koga boli čisti volilni proporc in kaj je z volilno reformo za avtonomne občine v Sloveniji? Za izpremembo volilnega reda v Ljubljani, Celju, Mariboru, Ptuju in Trbovljah se doslej niso izrekli v svojih listih edino samostojni demokrati. Vse druge stranke so bolj ali manj vsaj navidez vnete za volilni red s čistim proporcem v navedenih občinah. Čudno se pa nam zdi, da piše nedeljski »Slovenec«, da bo njegova stranka zahtevala izpremembo volilnega reda šele po sprejetju proračuna. To stališče je povsem napačno, ker je izpremembo volilnega reda mogoče z lahkoto provesti le s proračunom po najkrajši poti. Prav gotovo nima notranji minister nikakršnega razloga, da bi se kot strankar upiral tej specifično krajevni zahtevi, ki se prav nič ne tiče ne interesov ne političnega vpliva na ingerenco notranjega ministra. Nasprotno pa se bo silno otežkočila gorenja volilna reforma, če bo morala pred narodno skupščino, ki jo bo zavlačevala in jo povrh ob ne-

stalnem političnem položaju še negotovo, kdaj in ali se bo sploh obravnavalo o njej. Mogoča je še ena pot in sicer ta, da dobi minister za notranje stvari pooblastilo, da izvede volilno reformo, ali tudi tedaj je stvar domala pokopana, ker minister nima na njej pravega interesa.

Spomenik za ljubljanskega župana s. dr. Lj. Periča. V Ljubljani se je ustanovil odbor pokojnikovih ožjih prijateljev in sodelavcev v ljubljanskem občinskem svetu, ki ima namen postaviti s. dr. Lj. Periču spomenik. Akcija ima namen primerno počastiti njegov spomin, ker se mora priznati, da je Ljubljana šele z njegovim županovanjem pričela gojiti komunalno socialno politiko ter da je zlasti občina dolžna temu županu dokazati zasluženost spoštovanja. Odbor za Peričev spomenik je izdal oklic, kateremu najse vsi sodrug odzovejo. Oklic objavimo prihodnjič. Počastimo spomin prvega delavskega župana Ljubljane.

Davek na ročno delo ostane. Koliko je bilo krika in vika proti davku na ročno delo tudi od strani SLS; še pred dvema mesecema, je »Slovenec« pisalo o tem davku kot o največji socialni sramoti, pa glej ga zlomka klerikalnega in radikalnega, davek na ročno delo, o katerem je prejšnji finančni minister trdil, da se ga bo le provizorično iztirjevalo in da ga v prihodnjem budžetu ne bo več, je sedaj ovekovečen, in to po zaslugi baš onih, ki so mu še pred kratkim napovedovali smrtni boj. Take stvari so mogoče samo v našem političnem življenju. Nič se ne bomo čudili, če bomo izvedeli, da so radikali postali radičevci, radičevci klerikalci in klerikalci židje in da so si skupno ustanovili komanditno družbo za oplačkanje naroda, rehabilitacijo korupcije, smešenje ljudskih zahtev in kujoniranje njegove bede in bolesti.

Proračunska debata v Narodni skupščini je v polnem teku, to se pravi, radikalno-klerikalna večina tišči v parlamentu in nestrpno čaka na konec generalne in specialne debate, da bi že enkrat izglasovala proračun in se rešila neprestane opasnosti, da jo ta ali ona nepričako-

vana malenkost ne zruši. Ta vladna večina je namreč taka, da more z neko mirnostjo in sigurnostjo delati le, kadar ni parlamenta na »okupu«, pri zbranim parlamentu so vedno mogoča huda presenečenja. Vse kaže, da se bodo proračunske postavke vendarle sprejele tako, kakor je večina v finančnem odboru hotela. Davek na ročno delo ostane, in ostane še marsikaj. Pa kaj hočemo, tako je in tako ostane, dokler bo narod tako neizmerno potrpežljiv, kakor je.

Katastrofalni potres v Hercegovini in Dalmaciji. V ponedeljek, okrog pol 5. ure zjutraj so čutili skoro v vseh večjih in manjših krajih Hercegovine in Dalmacije hude potresne sunke, ki so trajali precej dolgo in se ponavljali. Škoda je povsod ogromna. Porušenih je mnogo hiš, veliko je tudi število žrtev. Epicenter potresa je bil med Lubinjem in Dubrovnikom, občuten je pa bil potres skoro po vsej Hercegovini, Dalmaciji in na Kosovem polju. V Metkoviću je bil potres tako močan, da se je zrušila tudi železniška postaja in več drugih solidno zidanih stavb. V Mostaru ni ostala skoro nobena hiša nepoškodovana. V Sarajevu je istotako mnogo hiš močno poškodovanih. O pravem obsegu katastrofe ni še mogoče natančno pisati, ni pa na žalost nobenega dvoma več, da takega katastrofalnega potresa ni bilo menda še nikoli na ozemlju Hercegovine in Dalmacije, kjer so vendar potresi zelo češči. Na tisoče in tisoče je ljudi, ki so danes brez strehe, brez jela, brez vsega. Za vse nesrečne žrtve te strašne katastrofe se mora takoj organizirati obsežna pomoč. Vlada in oblasti naj gledajo, da se vsaj prične te katastrofe bolje pomagati prizadetim, kakor za časa usodnih lanskeletnih poplav.

Radniški pokret. V prvi številki 2. letnika piše med drugim Anton Šmit o Problemu dviganja delavskega gibanja, zlasti z ozirom na oblastne volitve. Tu konstatira, da je razen v Sloveniji pokret še vedno ničev, ako vzamemo, da je v Jugoslaviji najmanj 1 milijon delavcev (v resnici pa mnogo več). Kajti na raznih listah je glasovalo za delavske kandidate le 45.000 glasovalcev. Največ glasov (15.000) je bilo v Sloveniji, v Hrvatski 14.000, v Beogradu 800 in v Nišu 200. Torej v Srbiji, kjer je zibelka radikalizma in komunizma, ni sploh govora o pokretu. Vsa študija je zelo zanimiva. — v 1. zvezku so še članki F. Uratnika, Krekića, Lapčevića, B. Curića, Jakšića in dr. Revijo delavstvu priporočamo. Stane polletno 30 Din. Naslov: Radniški pokret. Sarajevo, Radniški dom.

Za one, ki žele v Francijo. Izseljeniški komisariat v Zagrebu javlja vsem onim, ki se hočejo izseliti v Francijo, bilo na lastne stroške, bilo potem generalnega društva za emigracijo in to na osnovi direktnega ugovora s francoskimi delodajalci, da je zavlada v Franciji glasom poročila tamošnjega jugoslovenskega zastopnika vsled naglega porasta francoskega franka huda gospodarska stagnacija. Novi prihod inozemskih delavcev bi samo povečal sedanjo brezposelnost v Franciji. Zato svetuje omenjeni izseljeniški komisariat, naj zainteresirani ne potujejo zaenkrat v Francijo. Ko se bodo prilike v Franciji izboljšale, bo komisariat potem Borz dela in časopisov obvestil o tem zainteresirano javnost.

60dstotno obligacijsko posojilo mesta Ljubljane za zgradbo stanovanjskih hiš so nadalje podpisali: Neimenovan 2000 Din. Neimenovan 1000 Din. Ančik Franjo, akad. slikar in prof. na III. real. gimn. 1000 Din. Neimenovana 5000 Din. Suštar Fran. lesna industrija in trgovina 20.000 D. Barle Fran, mag. pis. ravn. v pok. 1000 Din. Neimenovana 5000 D. Neimenovan 6000 Din. Rogl Slava, učiteljica, 1000 D. Neimenovan 1000 Din. Neimenovana 2500 Din. Neimenovana 2000 Din. Ilnikar Jože, čin. drž. žel. 10.000 Din. Neimenovana 1000 Din. Neimenovan 500 Din. Dermota Josip, univerzitetni mehanik, 400 Din. Neimenovan 500 Din. Neimenovan 1000 Din. Neimenovan 1000 Din. Neimenovana 500 Din. Ne-

imenovan 1000 Din. Neimenovana 2000 Din. Neimenovan 1000 Din. Dr. Šturm Fran, profesor 1000 Din. Neimenovan 200 Din. Müller Anton, uradnik direk. drž. žel. 1000 Din. Kramole Luka, predmetni učitelj drž. realke 600 Din. Tomažič Miroslav, poštni kontrolor 1000 Din. Dolžan Fran, profesor 1000 Din. Trošt Fr., telovadni učitelj 400 Din. Stavbna družba d. d. Ljubljana 50.000 Din. Koscec Mihael, srezki šolski nadzornik 5000 Din. Korsika Marija, zasebnica 2000 Din. Anton Smrdelj, strokovni učitelj 2500 Din. Julija Smrdelj-Goli, lastnica modnega ateljeja 2500 Din. 23 neimenovanih 75.000 D.

Izgledi letošnjega vzorčnega velesesja od 2. do 11. julija v Ljubljani. V nizu gospodarskih prireditvev, ki jih prireja odbor ljubljanskega velesesja od leta 1921 naprej, se vrši letos od 2. do 11. julija že VII. mednarodni vzorčni velesesjem. — Kdor pazno zasleduje razvoj te institucije, vidi, da dosega od leta do leta vedno večji razmah. Ta velesesjem je sicer mednarodnega značaja in namenjen gospodarstvu cele države, je pa vendar špicijsko slovenski. Ta gospodarska ustanova, ki je začela delovati v dobi velike povojne konjunkturo in je spremljevala pridobitne kroge zvesto v časih najhujše stagnacije in krize, bo gotovo dovedla naše gospodarsko življenje v ugodnejši razvoj. Za letošnji velesesjem so vse predpriprave že v polnem teku. Prijavnice so razposlane, reklamni material za pridobitev kupcev v tu- in inozemstvu v tisku, naslovi za posebna vabila pripravljene, inozemski zastopniki organizirani, skratka, dela se s polno paro, da bo uspeh letošnje prireditve tako moralno, kakor tudi materijelno za razstavljalce najboljši. Razveseljivo je dejstvo, da je dotok prijavitelj za razstavljalce jačji od lanskega leta. Vzrok temu je iskati v zelo ugodnem poteku lanskeletnega velesesja v očigled vladajoči krizi.

Recitacijski večer. Dne 6. marca se bo vršil v dramskem gledališču recitacijski večer Srečko Kosovelovih pesmi. Sodelovali pa bodo g. Mila Šaričeva, g. Slavko Jan in g. Ciril Debevec. Ker je čisti dobiček namenjen za izdajo Srečko Kosovelovih pesmi, opozarjamo že danes na to prireditev in apeliramo na vso kulturno javnost, da se je v dostojnem številu udeleži.

Pevski odsek »Grafika« priredi na pustno soboto dne 26. februarja zvečer v dvorani »Kazine« III. zabavni večer. Vabi se vse delavstvo k udeležbi. Maske dobrodošle. Ples do zore. Vstopnina 15 Din.

Za tiskovni sklad so nabrali sodrugi v Zabukovci na volilnem shodu dne 9. jan. 47 Din; sodrugi iz Celja in Guberja na volilnem shodu dne 22. jan. »Proti razbijanjem delavske enotnosti« 107,50 Din.

»Kulturni pomen socializma«, prevod znamenite knjžice, ki jo je napisal dr. M. Adler, se dobi po 4 Din in se naroči pri Ljudski tiskarni v Mariboru ali pa pri prof. Favaiju, državna gimnazija, Maribor. Vsi oni zaupniki, ki so prejeli brošure v razprodajo, naj jih čim prej razpečajo in naroče nove.

Iz stranke.

Krajevnim organizacijam ljubljanske oblasti. Tekom tega in prihodnjega meseca skliče oblastni odbor v svojem področju krajevne konference. Na konferencah se bo razpravljalo o organizacijskih vprašanjih in o konsolidaciji pokreta ter razširjenju strankinega glasila. Krajevne organizacije opozarjamo na to in jih vabimo, da razvijejo svojo delavnost. Zavedajo naj se, da brez gibanja in organizacije ni boja. Boj pa je naša dolžnost; boj za politične in socialne pravice, to edino je razredni boj, ki mora biti prepojen z novim socialističnim svetovnim naziranjem.

Delavci in poljedelci na deželi, ki so postali isti zdaj 21 let stari, ali še niso bili iz drugih razlogov vpisani v volilne imenike naj se sedaj v februarju pobrigajo, da jih vpišejo. Na deželi jih vpišujejo te dni v občinskih pisarnah. Prinesite delavske knjižice ali domovinski list seboj! Zdaj je še čas za volilno pravico!

Maribor.

Protestni shod proti prevalivanju davčnih bremen na delovno ljudstvo se je vršil v nedeljo v Gambrinovi dvorani v Mariboru. Shod je bil dobro obiskan, navzoči so glasno protestirali proti nameri, da bi se občinske davščine naložile siromašnim slojem, zato da bo lažje in prijetnejše hišnim posestnikom in drugim takim »siromakom«. Shodu je predsedoval sohr. Ozmeč, poročali so ss. Bahum, Canžek in Eržen. Njihovim izvajanjem so navzoči burno pritrjevali. Mariborska občina bo morala gostaščino in druga davčna bremena tako razdeliti, da bodo tisti, ki več imajo, tudi več plačali, in ne narobe!

Pri Borzi dela v Mariboru dobijo službo: 6 hlapecev, 23 viničarjev, 13 majarjev, 1 sedlar, 2 žagarja, 1 slaščičar, 1 kočijaž, 5 vajencev (mizar-ske, pekovske, krojaške, ključavničarske obrti), 2 vzgojiteljici, 7 kuharic, 11 služkinj, 1 strojna pletilka, 1 natakarica, 2 varuški, 29 kmečkih deklet, 3 sobarice, 1 šivilj. vajenka.

Celje.

Na občnem zboru krajevne organizacije SSJ, ki se je vršil 6. t. m., je bila sprejeta sledeča resolucija: Člani krajevne organizacije SSJ v Celju, zbrani na občnem zboru dne 6. II. 1927, vzamejo poročilo socialističnih občinskih odbornikov v Celju in Celje-okolica na znanje ter z ozirom na sedanji položaj v mestni občini celjski sklenejo sledečo resolucijo: 1. Protestirajo proti krivičnemu volilnemu zakonu za avtonomne občine in občine z nad 10.000 prebivalci ter zahtevajo, da se uvede volilni zakon s čistim proporcem. 2. Smatrajo, da je sedanja kriza v mestni občini posledica sedanjega volilnega reda, ki ima kot posledico ogromno gospodarsko škodo za občinsko gospodarstvo. 3. Zahtevajo, da se sedanje stanje v mestni občini odpravi s tem, da se delanezmožni občinski odbor razpusti ter nemudoma razpišejo občinske volitve. 4. Glede taktike pri bodočih občinskih volitvah sklenejo za obe občini samostojen nastop socialističnega delavstva in volilcev ter nalagajo novemu političnemu odboru, da vodi tozadavne posle in agitacijo v smislu tega sklepa. 5. Pozivajo vse delovno ljudstvo iz Celja in okolice, da se oklene politične organizacije Socialistične stranke Jugoslavije, potom katere naj se bori za politične

Iz naše politične organizacije. Novi politični odbor se je na seji v torek, dne 8. t. m. konstituiral sledeče: Dolhar Alfonz, predsednik; Hrastnik Valentin, podpredsednik; Komavli Valentin, tajnik; Podrebšek Franc, namestnik; Božič Alojz, blagajnik; Smerc Ivan, namestnik; Kasesnik Franc, Rabuza Matija, Palir Ivan, kontrola. Odborniki: Felicijan Karol, Orosli Vinko, Lipar Franc, Šmigovec Viktor, Lipold Konrad in Starc Ignac (za mesto); Novak Ivan, Zalar Ivan, Plankar Martin, Vodopivec Jakob, Janežič Emanuel, Arnšek Franc (za okolico). Mesta glavnih funkcionarjev se tudi porazdeljena na mesto in občino Celje-okolica. Odbor bo imel redne seje vsaki ponedeljek ob 7. uri zvečer v gostilni »Jelen« na Kralja Petra cesti. K sejam lahko prihajajo tudi člani, ker se bodo po vsaki seji vršile diskusije, na kar še posebej opozarjamo vse sodruge.

Popravek. »Svobodina« maškera-da se bo priredila v »Narodnem domu« in ne v »Celjskem domu«, kakor smo zadnjič pomotoma poročali.

Volilni imeniki. Sodruga opozarjamo, da se prepričajte, ali so vpisani v volilnem imeniku. Posebno one, ki so dosegli 21. leto starosti, pozivamo, da se za volilno pravico pobrigajo. Čas za vpis je v mestni občini do 23. februarja, v okoliški občini pa do 4. marca. Dokumente za mesto, do 1. marca pa za okolico, vpis volilcev sprejema tudi strankino tajništvo, to pa samo do 20. t. m.

Naročniki »Delavske Politike« iz Gaberja pri Celju se pritožujejo, da prejema list neredno. Za danes to samo konstatiramo, v nadalje pa se bomo potrudili dognati, kje leži krivda nerednega dostavljanja lista.

Iz celjske okolice.

Prst božji, ali zlobni »krščanski« jeziki. Nekje je živel mož z imenom Francelj. V življenju je bil dober mož, gospodar in prijatelj. Imel je torej vse dobre lastnosti. Vendar pa je imel tudi eno »slabo« lastnost. Ni bil namreč — klerikalec! Pa je reveža doletela usoda in nesreča: umrl je nagle smrti — stvar, ki lahko doleti papeža v Rimu ravnotako, kakor vsakega zemljana, recimo tudi onega pobožnjaka, ki je v »Slovenskem Gospodarju« pod naslovom »Prst božji vršel blato na — mrtvega Francelna! Kaj mislite, da je ta črna duša imela skrb za usodo Francelne duše na onem svetu, ali pa, da ga je »pretreslo«, ker je pokojni umrl brez duhovnika? O ne, vsega tega ni bilo. Pač pa je »pobožnjak« izbruhal svojo jezo nad mrtvim, ker je pri volitvah v oblastno skupščino, ko je bil pri življenju, agitiral proti »farjem« — pardon — proti klerikalni stranki! In pogreb brez duhovnika? Ali pokojnikova žena, ki je s solzami v očeh prosila župnika, naj Francelna pokoplje, ali župnik, ki je na dan pogreba ukazal zapreti cerkev, kljub temu, da je že par tednov bil v postelji, kakor je dopisnik »Slov. Gospodarja« povedal? Vse se nad takim početjem zgraža, posebno še z ozirom na ženo pokojnika, kateri je dopisnik povzročil hudo bolelost! Primerjajte, vaščani dotičnega kraja, postopanje in počenjanje tega »pobožnjaka« s sledečim dogodkom: Ne dolgo od tega se je nedaleč od tod obesil duhovnik. Skoro vsi listi so žalostni dogodek omenili, pa niti eden ni nesrečo izbrabjal, kakor delajo pobožni klerikalci s političnimi nasprotniki tudi po smrti. Za to obrnite tem ljudem hrbet in pojdite na pot, ki vodi do prave ljubezni do bližnjega, oprimate se nauka, ki pravi: v življenju pravico vsem ljudem. Mi pa k zaključku pravimo: Mrtvim spoštovanje, tudi če so bili v življenju naši nasprotniki!

Kranj.

Po volilnih medenih tednih ce-dečih se sladkih obljub meščanskih kandidatov, preživljamo tudi pri nas sedaj dneve v znamenju splošnega pričakovanja, o katerem pa že danes lahko trdimo, da bo ostalo le pri pričakovanju. — Demokrati so namreč pri nas kar pijani »zmage«, klerikalci jezni radi svojih izgub, mi delavci pa — razočarani. Demokrati so lahko dosegli svoje zmage, ko so vse ypregli v svoj voz. Tudi na tovarne so segli in so si skušali iz posameznih podjetij napraviti svoje strankarske domene, ki naj dajejo volilni material za volitve. Tako so v tukajšnji tovarni Jugočeški d. d. neki demokratiški služabniki pred volitvami glasno razglasili geslo: »Vse naj glasuje za SDS!« Kakor Jugočeška, tako tudi tukajšnja puškarna mora služiti demokratičnu

strankarskim interesom. Tako je kranjska hipernarodna gospoda lanksko leto priedila odkritje spomenika pred Narodnim domom. Na dan odkritja je moralo biti osobje puškarne na razpolago in to brez odškodnine. Vsak je moral svojo prosto nedeljo žrtvovati, ker so se zbal grožnje, da bodo odpuščeni iz dela. Nič ne de, da je med zaposlenimi tudi nekaj Nemcev. To namreč le še bolj podkrepljuje pravo patriotsko prireditev. Pa tudi klerikalni priganjači so bili ob volitvah na delu in so vzeli zopet tukajšnjo Polakovo tovarno v zakup. Tam je nekdo kar komandiral predzadnji dan pred volitvami po delu zaposleno osobje v obednico tovarne, kamor je pripeljal kranjskega advokata Šilarja. Značilno je torej, kar si že vse kapitalisti in njihovi hlapci upajo delavcem diktirati. Sicer pa ta bivši demokrat, ki je postal klerikalec iz jeze šele ko je zletel iz službe, ima najbrže celo vrsto drugih najnejših službenih dolžnosti, kakor pa komandirati delavce po delu v tovarni na shode. Volitve so zadeva delavcev in ne tovarne in delavci po izvršenem delu so svoji gospodarji. Da bi delavci dobili ta čas plačan, ki so ga morali izgubiti radi tovarniškega shoda, se dotični gospod ni pobrigal. Ali bi dobili delavci Polakove tovarne obednico tudi za se-stanke svoje razredne organizacije? Radi takih in podobnih razmer ni čuda, da se je našlo v Kranju le dvajset junakov med delavci, ki so si upali glasovati za delavsko listo. »Jutro« se je tega dejstva kmalu po volitvah zelo veselilo in čvkarilo nekaj o nazadovanju socialistov v Kranju, češ, daj jih je bilo nekoč v Kranju že 66. To je bilo morda takrat, ko so si nadeli masko nekega socializma radi lepšega različni ptiči vrabci in strnadi, ki danes že vsi pridno čivkajo v demokratiški rog. Sicer pa je že bil zadnji čas, da se narodno rumeno seme vrne v Abrahamovo naročje demokratov, od koder je izšlo z nalogo, da seje plevel med socialistično pšenico. In s tistim plevelom današnjih dvajset odločnih borcev za pravi socializem nima nič skupnega, ker tisti že ločijo, kakor se za pristne proletarce spodobi: Proletarci skupaj na eno stran, in kapitalisti s svojimi hlapci na drugo! Le tako naprej, sodrugi!

Mežica.

Dramatični odsek »Svoboda« v Mežici vprizori v nedeljo, dne 20. februarja t. l. gledališko predstavo »Krivoprišežnik«. Narodna igra s petjem v 7. slikah in sicer: Prva slika: Na kmetovem vrtu; druga slika: V gostilni na Lahovem; tretja slika: Na krivoprišežnikovem domu; četrta slika: Nočni gostje; peta slika: V Hudem brezdnju; šesta slika: V oglarski koči; sedma slika: Ljubezen in sovraštvo. — Dejanje se vrši v sedanosti. — Naj nihče ne izpusti te lepe igre, kjer bo vsak imel priliko videti, kam dovede človeka in kake občutke ima tisti, ki je poklical Boga za krivo pričo. — Začetek ob 3. uri popoldne. Med odmori sodeluje tamburaški odsek »Svobode«. — Vstopnina običajna. — Za obilni poset se priporoča odbor.

Zabukovca.

Del. tel. in kult. zveza »Svoboda«, podružnica v Zabukovci, vabi vse člane na občni zbor, kateri se bo vršil v nedeljo, dne 6. marca 1927 ob 2. uri popoldne v lokalni sohr. Ivo Coceja v Migojnicah z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo: a)

predsednika, b) tajnika, c) blagajnika, č) nadzorstva, d) zastopnikov odsekov. 2. Volitev novega odbora. 3. Razni predlogi in nasveti. Vsem članom se bodo poslala še posebna vabila. V slučaju nezadostne udeležbe ob zgoraj označeni uri, se bo vršil isti pol ure pozneje ob vsakem številu članov. Dolžnost članov je, da se obnega zbora polnoštevilno udeležijo. — Odbor.

Ruše.

»Svoboda« v Rušah bo priredila predpustno veselico v nedeljo, dne 20. t. m. v gostilni Erhartič. Sodeluje tudi »Svoboda« Maribor in Del. pevsko društvo »Frohsinn«. Vse somišljenike in prijatelje vabimo, da se polnoštevilno udeležijo te prireditve.

Vuhred.

V zadnjem našem listu sem čital o nerednostih pri volitvah v Vuhredu. Ker sem bil sam čuvar skrinjice, moram reči, da izpod 22 let ni bilo volilcev in še to je bil samo eden. Drugi pa, ki niso reklamacije vložili, seveda niso bili pripuščeni, kakor n. pr. I. T., ki bi moral biti moj namestnik, pa ga je glavarstvo črtalo, kar sem zapazil šele v soboto na volišču, vsled česar sem bil v nedeljo od začetka do konca nepretrgano na volišču ter sem vsakega videl, ki je prišel volit. Računal sem 25—30 glasov, dobili smo pa le 19, gotovo vsled hude protiagitacije nekih tukajšnjih poznanih nasprotnikov, ki bi se morali kot delavci boriti z nami, pa nam raje škodujejo in agitirajo za nam nasprotno stranke. F. S.

Iz delavskega sveta.

Beli teror v Litvi. Berlinska »Rote Fahne« doznava, da namerava litvinska katoliško-fašistovska vlada poslati spet več delavskih voditeljev pred vojno sodišče, kar znači — v smrt. Na tisoče litvinskih delavcev je interniranih. Obenem objavlja vest iz Varšave, da je litvinska vlada dala izgnati 150 Poljakov iz Kovna. Poljska vlada je protestirala.

Iz fašistovske Italije. Ameriška pisateljica Ida Tarbell, ki je obiskala Italijo, je objavila svoje vtise v februarjski številki revije »Mo Gall's«. Tu piše, da so Italijani sicer našli svojega Mojzesa v osebi Mussolinija, toda novemu režimu ni še na noben način zajemčen trden obstanek. Italijani veliko upajo od Mussolinija. Naj se pa zgodi, da izgube upanje — in konec bo Mussolinijeve vlade. »Težko je razumeti, da so ljudje, ki so bili pred šestimi leti v položaju revolucije in nereda, danes tako zaverovani v »korporativno državo«, ki so jo organizirali fašisti«, piše Ida Tarbell. »Pojasnilo vidim v tem, da so Italijani iskali Mojzesa in ko se je pojavil Mussolini, so mislili, da so ga našli. Zdaj čakajo na tisto obljubljeno deželo, v katero jih odpelje. Naj se zgodi, da bodo čakali zastonj, naj izgine zaupanje v njihovega Mojzesa, pa bo spet kaos v Italiji in fašizem izgine tako naglo, kakor se je pojavil.«

KINO »DIANA«, STUDENCI.

Od srede, dne 16., do vključno petka, dne 18. februarja: »Jezovita trojica«, kriminalni doživljaj iz cirkuškega življenja v 7. činih. V glavni vlogi poznani Lon Chaney, človek s tisoči lici. Kolosalno lepa oprema ter izvanredno dobra režija. Nepopisno napeti dogodilji. Film, katerega so predvajali vsi veleumestni kinji z ogromnim uspehom. — Pride: Harry Hill v krasnem filmu: »Detektivski dvoboj«. Ob sobotah 14. nedeljah ciganska godba.

PRODUKTIVNA ZADRUGA KROJAČEV

N. Z. Z. O. Z. V MARIBORU, RUŠKA CESTA ŠT. 5

se priporoča za izdelovanje obleke za dame in gospode po meri. — Lastna zaloga češkega in angleškega sukna vseh vrst. — Solidna postrežba.

Zbirajte za tiskov. sklad!

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898 MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38 Telefon 324
Prodajalne v Slomškovi ulici št. 2 in na Glavnemu trgu št. 18.

Moderno in higiensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pečivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju pečiva iz Delavske pekarne pri vseh prodajalnih pečiva na zavarovalno znamko D. P.

KLOBUKE, ČEPICE, OBLEKE,

perilo, čevlje, dežne plašče, dež-nike, palice, nogavice i. t. d. ku-pite najcenejše in najboljše pri

Jakob Lah, Maribor, samo Glavni trg 2.